

GIZONA DIRUAREN GOSE

OTAEGI'tar JOAN, Sakramentinoa

Sarrera bidez

Aspaldian gizarte gauza askotarako lozorro ikaragarrian bizi izandu gera. Ala ere azken aldi ontan arazo oiek interesdun zaizkigu. Kontzientziak mugitu bearra ikusi dute askok nunai ta edozertan. Argi onek eraginda ari da jendea bultzaka. Era berean or dijoakigu gizadia esnatzen.

Nere lerro anek ere beste eragin txiki bat emateko asmoz zuzendu ditut. Beude ortarako.

Dirua nola erabilli

Alderdi onixe bakarrik lotuko natzaio lan ontan. Bestalde diru gosearen egarri biziena ortatik zerbait

lortu ondoren sortzen da, beste edozein atsegiñetan bezelaxe. Beraz, emen esan dezakeguna diru egarbera dan gizonari ongi datorkio.

Diru apur bat eskuratzea kontsegitu duen gizonak zer pentsatzen duen ba-dakigu: Ura erabilli, apur ori nun cdo nun jarri geiago lortzeko asmoz. Geienetan beste ezer askok ez du arduratzen.

Jakiña dago dirua erabiltzean ere ze irizpide duan: toki edo era *reguruan* eta *etekin* aundia eman dezaikenean jarri. Au da: *Segurantzia* ta *Irabazia* billatzen ditu. Ta besterik etzaio bururatzen. Izan dituzke noski asmo txarrik gabe egiten dutensk; batez ere, ezerezetik zerbaitera etorri diranetan; aurrera jo bearrarr.n itsumenak zuzentzen baiditu. Egin duten alegiñak eta ar-

tu dituzten nekeak saria merezi dutela argi dago, baiña ze bidetik ibilli diteken ere begiratu bear da. Zilleiztiak ba-ditu ontarako legeak, eta, kristau batek kontuan eukitze-koak dira.

Ondo dago gero ta geiago irabazten saiatzea; Jainkoak ere antxe ja- rri zuen gizona atsegin Baratzan lu- rra landu zezan eta bertatik sortu- tako frutuaz bizi zedin. Irabaziak bidezkoak izateko naiko da zuzen jokatrea.

Gizarlearen or.erako lanean diar- dunak ta onen aberastasunak uga- ritzcn ari danak, bidezko du baita, guzien ouaren vgaritze ontaz bere lanari dagokionez apctxatzea. Alaz ere, neurriak zeatz erabakitzeoan otioko ira puntu aueli gogoan euki bear dira:

1.—Jainkoaren legeri zor zaien begiramena.

2.—Urkoaren eskubideak ez az- piratzea.

3.—Ondasunak erabiltzean fede- aren eta arrazoiaren bidea jarraitzea

Dirua enpresa batean, bankuan, aurrezki kutxan eta abar ipinlze- rakoan emailleak ba al daki enpresa, banku edo dalako orrek Jainkoaren legeak beteko dituenik? Ez da an- tzik ere. Geienetan ez beintzat. Ta esana ez bezait iñork gaizki artu. Olako bay,kun oiek eta geiago ere bearrezko ditu gizarteak. Gaiñera, proba baifio len ez dago esaterik iñor gaiztoa danik. Ikustekoa da or- dea, gaurko gizadiaren egoera. Ba-

tzuk ondasunez aseta dirutan igari; ta, geienak goseak amorratzen, itxu- raz bizitztko erarik ez dutela. Nun edo nun or daude egoera onen sus- traiak! Ilsua ez danak ba-daki. Ara nun: bateko, geiegi irabaztean, e!a, besteko, ondasunak gaizki erabil- tzean.

Munduko egoera oni zuzenbidea jartzeko gogo beroa bear du kristauak-

Kristo'ren seme izan nai ba- du. Gogoia ez da naikoa ordea, lana- ri ere ekin bear zaio ta urrutira joan gabe baezpadare. Bakoitza bere etxea zuzen'tzen asi bedi lendabizL bere diruak ondo erabiltzea izango du-ta zaillena. Kristau batek ez da naiko *segurantzari* ta *irabazari* be- giratzea, beste *segurantzi* bat ere lor- tu bear du kristau bezela jokatu nai badu; zera alegia: bere diru ta on- dasunak kristauki erabiliko dirana- ren *Segurontzia*. Norberak bere lan- tegietan erabiltzen baditu geiegizko irabazieri ukoa ematearekin dana egiña dauka; baiña beste nunbait jartzen baditu segurantzi ori lortu bear du.

Ondasun oiek artzen dituzten ea- presak amaika bider egin dituzte bear ez bezelako irabaziak. Mundu zabalean zenbat baliatu ote dira bes- tek utzitako diruaz irugarren bati lapurreta egiteko! Esate baterako, jo dezagun Joseba Koxkote'k Olategi- gi burni lantegiko jabeeri eun milla pezta utzi dizkiela, bera ere akzio- dun egiñik, irabaizetan zati bat izan dezan. Olategi lantegiko jabeak or- dea, jeneroa galestiegi saltzen badu-

te erosleeri lapurtutako zerbait gelditzenaioazkenean Joseba Koxkote'ri, irabazien banaketa bidez egin badute beintzat. Auxe bera gertatuko da langilleeri zor zaien eran ordaintzen ez badiete.

Fla •ini.a bankuan edo beste nonai jartzen badu ere berdin gertatu dezaioke.

Len esan dedan bezela ez dago iñori gaizto izenik ematerik ala dala jakin baiño len; baiña, gizartea nola dagon ikusi, zazpigarren aginduak ze dantzak artzen dituen jakin, eta, nolanai ere, diru edo ondasun oiek kristauki erabiliko diranaren segurantzirik ez dagola aitortu bearrean arkitzen gera. Ori guzira itzegiñez. Gero, kasu bakoitzean, norberak ikusi bear du gauzak ze eratan dauden.

Beste problema bat ere sortu oi da. Askotan premiazkoen diran gauzak sortu ta eratzeko dirurik ez dago ta, bien bitartean, alperrikako edo gaitzerako obrak egiteko nai aiña ta geiago biltzen da. Olakotan zentzun geiago bear du kristauak. Gizarteko ona nun dagon eta nola sortu diteken jakin bear luke; edo, dana dala, jakin gogo bero bat izan. Bestalde, gizarteak berak eta Estaduak ontarako erreztasunak eman bear dituzte. Laterriaren egitekoa orixe baida: guzien ona zaindu ta gero ta geiago lortzen saiatu.

Dirua rmla zaindu

Esanarekin naiko dala pentsa de. zake norbaitek, baiña ez da ala. Dirua ondo jarri ta gaiñera zaindu egin bear baida guziz kristauki erabililla izan dedin. Enpresa bateko akzioak artu dituenak, emen edo an akziodun egin danak, gero, Akziodunen Bazkuna biltzen danean, an egon bear du berak edo bere ordezko on batek; eta erabakiak artzerakoan bere itza eman kristau zintzo bezela. Autarkietara jotzen danean, kontzientziak eskatzen dio, berak ere botoa eman dezala ondo pentsatu ondoren.

Ontan ajolagabekeri ikaragarria dago. Akzio txiki xamarrak dauzkaten ugari da nunaiko lantegi ta obratan; baiña oiek geienetan ez dute zer esanik, ez zer egiñik, Dana aundi ta gutxi batzuen eskuetan utzi ta kifo. Beaiak naiko dnite bere garaiean irabaziak biltzea. Ori bai: irabaziak aundiak eta seguruak izan ditczela; baiña ortik aurrerakoa... or konpon ! Ori ez da beaiantzat egiten dana.

Ta, okerrena' arazo onek ez dula zuzenbide errexa. Danen sustrai bezela ezjakiña baidu. Asko ta asko ez dira gauza enpresa bat zuzenleko, ez eta zilleiztiak emandako legeak betetzen diran ala ez jabetzeko. Beraz, erresponsabilidade aundirik ez dezaiekegu eskatu. Ala ta guziz ere beren ondasunak ongi erabiltzen saiatu bearra daukate, al du. tela ordezeko on bat aukeratuaz. Gi-

zon beteak billatzen alegiñak egin bitzate. Ordezko ona izateko bi doai bear ditu: zintzotasuna ta jakinduria.

Okerrak nola zuzendu

Akatsak billatzea errexagoa da beti ere ulsak zuzentzea baiño. Dana dala ortik astea da egokiena; ikusten ez duenak ez daki pausoa bide barruan ala bidez kanpo ematen duen. Akatsak ba-dakigu nun nauden eta nolakoak diran; nola zuzendu ditzakegun adieraziko dut orain. Iru bide izendatuko ditut.

1.—Katolikuen kontzientziak esnatuaz.

Lan aundia benetan eta denbora askotxo bearko duena; baiña bearbearrezkoa. Onuzkero ezin gindezke lotan egon. Gure krislauak noizbaiten gizarteko arazoetan ondo iokatzeko gauza izan bear badute, ontan aurrera jo bear dugu. Azken aldian gero ta maiteago du jendeak gizarte arazoa. Jakin nai bero bat somatzen da langilleen eta kultura pixka dutenen artean ere. Bideak idikiak daude, ta, pozteko da.

2.—Katoliku akziodunak batncz.

Bi eratara egin ditezke:

a) Enpresa berean, Dauden artan bertan katolikoak bildu eta bat egin. Gero, erabakiak artzerakoan, beren indarra aundiagoa litzake onela. Beren esanak begiramenez artuak izango lirake ta maizago entzunak. Enpresatako katoliku akzio-

dunak ontara eratu ezkeru zenbat enpresa erabat katoliko biurtuko ote lirake!! Amaika bai!! Ez da ordea, begi klixka batean egin ditzeken lana. Gaiñera biotz eta asmo oneko jende ugari okertzen du diruak. Dana dala, berez, bide egokia da izendatu dugun au. Ta, bear bada, gauzak leunean ekartzeko ta ondoren onak izateko onena.

b) Enpresa berrietan. Auxe litzake egitekoa: lenbizi ta beste ezer baiño len, ondasunak kristau legez erabiltzeko prest dauden gizonak bakar-bakarrik bildu ta enpresa berriak sortu. Erarik egokiena ta oso ena auxe dugu; baiña asmoak egitetara eramatean agian ez da errexena izango. Ikastetxe Nagusietan eta goi raaillako ikaskizunak egiten ari diranetan gazteak biltzea litzake egokien eta errexen. Nolanai ere buruauste aundiak emango dituen arazoa dala aitortu bearrean gaude. Baiña orrek ez gaitu atzeratu berar.

Bi era auetan zein obeka ez naiz asiko. Biak bide onak ditugu eta biak komeni zaizkigu. Batzutan enpresa berean eta bestetan berriak sorluaz lana egin bear litzake. Berriak eraikitzaera bakarrik jota ere, lengoak arrixkuan jarri ditezke bein baiño geiagotan; izan ere, zintzo ibiltzea erabakiko lutekenak berri oietara ekarri bearko genituke ta artara besteak desegin bidean jarri. Ondoren ouek ez luke iñorentzako onik: ez jabeentzako, ez langilleentzako, ez gizarterako. Are gutxiago gaiñera, lana exkax dagonean eta

lantoki oietan egiten dana gizarteak bear duenean.

3.—Bankuak, «Sociedad de Cartera» ta abar kristauki eratuaz.

Oraindik asko ez dala A. Arredondo'k, S. J. Ikastetxe Nagusiko gazte batzueri ontaz itzegin zien eta oso arrera ona izan zuen. Beste bideak osatzeko au ere ongi dago. Bein bazkun auek bildu ta eratu czkero ortik aurrerakoa asko xamurtzen da. Ala ere iraupena bear du. Dirua eskuetan izan eta irabazi ditekenez baiño gutxiagokin gelditzea ez da lan errea. Baiña kristau bezela jokatu nai duenak, Kristo'ren legea ta lagun urkoaren eskubidea errespetatzea lenengo asmo bezela du ta beste askok baiño urriago irabaztera etsita egon bear du. Kristauak ere irabazia bultzagarri du, ta,

bere maillan ond> dago; baiña neurri gabeko irabazietan ibiltzea etzaio bidezko.

«Sociedad de Cartera» edo dalakoak iñoiz eratu ziran adierazi ditugun baldintzak xede bezela zituztela; asieran sendo iraun omen zuten beren asmo oietan; baiño, atzenean, diruaren goseak desegin zituen lenbiziko gogoak. Orduan gertatuak ez du ordea kristau bat kokilduko; lagun zintzoak arkitu ta bideak ongi gertu ezkerok aixa egin ditekenez gauza baida.

Beingoan egiteko lan aunditxoa da emen adierazia gelditu dan egitaraua, baiña Jainkoak sortu ta esnatuko al ditu ori egin dezaketengizonak. Guk danok bideak xamurtu ditzagun esan bearrak esanez eta adieraziz.